

عہلی خان

ثادابہ کانی

مانہ وہ لہ مزگہوت

«الاعتکاف»

نووسینہ وہی:

عبد اللہ عبد الرحمن

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

الحمد لله رب العالمين والصلاه والسلام على نبينا محمد وعلى آله وصحبه أجمعين، أما بعد. قال تعالى: ﴿وَعَهْدَنَا إِلَيْكَ وَإِسْمَاعِيلَ أَنْ طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ [البقرة: ۱۲۵].

برای **موسلمان**: مانگی ربه‌م‌زان مانگیکی پیروژه، موسلمانان ده‌بیت لهم مانگه پیروژه‌دا کاریک بکن خوی پوره‌ردگار له خویان رازی بکن، یه کیک لهو عیباده‌تانه که لهم مانگه پیروژه‌دا ده‌کریت: عتیکاف ومانه‌وه له ماله‌کانی خوی پوره‌ردگار.

برای **موسلمانم!** وریای نیه‌تت به، ده‌بی نیه‌تت تنها ربه‌زامه‌ندی خوا بی، وله‌سه‌ر سونه‌تی په‌یام‌به‌ر ﷺ بیت، نه‌وکاته وهر‌گیراو ده‌بیت.

برای **خوم!** سوربه له‌سه‌ر زور عیباده‌ت‌کردن لهم ده‌شه‌و ورژه‌دا، وه‌کو یادی خوا‌کردن ونویژ وقورثان خویندن وعیباده‌ته‌کانی تریش.

وده‌بیت حورمه‌تی مالی خوا بگریت؛ وه‌ک ده‌نگ تیدا به‌رز نه‌کردنه‌وه وه‌ر شتیکی تر که بی‌پریزیکردنه وگونجاو نیه بو‌نه‌و شوینه پیروژه.

وبه‌رده‌وام خوت برازینه‌وه، وخوت بو‌نخوش بکه، چونکه هم سونه‌ته، هم فریشته‌کان پیمان خوشه، هم موسلمانان، وپیشی بیزار نابن.

خوی پوره‌ردگار ده‌فرمویت: ﴿يَا بَنِي آدَمَ خُذُوا زِينَتَكُمْ عِنْدَ كُلِّ مَسْجِدٍ وَكُلُوا وَاشْرَبُوا وَلَا تُسْرِفُوا إِنَّهُ لَا يُحِبُّ الْمُسْرِفِينَ﴾ [الأعراف: ۳۱]. واته: «تهی خه‌لکینه له کاتی نویژدا له حاله‌تی پاک وخواینی وجوانیدا بن».

واتای «الاعتکاف»:

«الإعتکاف» له زماندا واته: په یوه ست «لزوم» بون به شتیکه وه و خو به ستنه وه پی. وهک په روه ردگار ته فهرموی: ﴿فَأْتُوا عَلَىٰ قَوْمٍ يَعْكُفُونَ عَلَىٰ أَضْنَامٍ لَهُمْ﴾ [الأعراف: ۳۸]. هه روه ها ته فهرموی: ﴿قَالُوا لَنْ نَبْرَحَ عَلَيْهِ عَاكِفِينَ حَتَّىٰ يَرْجِعَ إِلَيْنَا مُوسَىٰ﴾ [طه: ۹۱]. هه روه ها ته فهرموی: ﴿إِذْ قَالَ لِأَبِيهِ وَقَوْمِهِ مَا هَذِهِ التَّمَاثِيلُ الَّتِي أَنْتُمْ لَهَا عَاكِفُونَ﴾ [طه: ۹۱].

له شه رعیشدا: «بریتیه له مانه وه له مزگه وت له لایه ن که سیکی دیاریکراوه وه به شیوه یه کی دیاریکراو بو په رستشی خوی گه وره».

حوکمی مانه وه له مزگه وت «الاعتکاف»:

زانایان کوکن له سهر ته وهی کاریکی شه رعیه. وکوکیشن که سونه ته وواجب نیه^(۱). به لگه کانیش له سهری دین - به ویستی خوا -.

حیکمه ت وسوده کانی ئیعتکاف:

ئین قهیمی جهوزی ده فهرمویت: «جا له بهر ته وهی باشبونی دل له ریگه ی به ره و خواچونی وه ستاوه له سهر: کو بونی له سهر خوا وپه رته وازه نه بونی وته نها وته واوه تی رو له خوا بونی، له بهر ته مه ئیعتکاف دانراوه، که مه به ست ورو حی ئیعتیکاف: دل په یوه ست بونه به خوا وپه رته وازه نه بونی ته له سهر خوا،

(۱) پروانه: المجموع (۶/۴۰۴)، والمغنی (۴/۴۵۶)، وشرح العمدة (۲/۷۱۱). وقال ابن المنذر في كتابه «الإجماع» (ص ۵۳): «وأجمعوا على أن الاعتكاف سنة لا يجب على الناس فرضاً إلا أن يوجبه المرء على نفسه نذراً فيجب عليه» اهـ.

وتهنها بونه له گه لیدا، و دور که و تنه وه له سه رقالی به خه لکه وه و سه رقالبون به خواوه به تنهها، به راده یه که یادی خوا ورو کردنه وی جیی خه م وختوره ی بگریته وه، وای لیبت بال بکیشی به سه ریدا، و خه م وختوره ی له باره ی خوا، ویر کردنه وه له به ده سه ته ی نانی ره زامه ندی وی وچی له وت نریک ده کاته وه بیبت، تا وای لیبت ناسوده بون به خوا جیی ناسوده بون به خه لکی بو بگریته وه، نه مه ش سه رده کی شیت بو ناسوده بون له روژی نا ناسوده یی قه بر، که که س نیه ناسوده و خوشحالی بکات جگه له خوی په روه ردگار. نه مه مه به سستی هه ره که وره ترینی ئیعتیکافه.

بوچی له گه ل روژودا باسکراوه

یه که م: باسکردنی روژو به گشتی، باسی روژوی مانگی ره مه زانیش ده گریته وه، نه و مانگی سونه تره ئیعتیکافی تیدا بکه یت، چونکه شه وی قه دری تیدایه.

دووه م: زانایان کوکن له سه ر شه رعی بونی روژو گرتن له گه ل ئیعتیکاف، چونکه له ته و او دور که و تنه وه له شته دونیاییه کان روژو گرتنه.
به لام حنه فیه کان و مالکیه کان ده لین: به روژو بون مه رجه بو ئیعتکاف.
وسه نغانی به وه وه لامیان ده داته وه که هیچ به لگه یه کیان پی نیه نه وه نه بیبت له په یام به ره وه هاتوه ئیعتیکافی نه کردوه مه گه ر به روژو بوه.

وتنهها کرده‌وی په‌تی نابیتته به‌لگه له‌سه‌ر مه‌رجیتتی، ته‌مه سه‌رباری
ته‌وی په‌یامبه‌ر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ له شه‌وال نیعتکافی کرده‌ ولیوه
نه‌هاتوه له‌و رۆژانه‌دا به‌ رۆژو بوبی.

سه‌باره‌ت به‌ ته‌سه‌ره‌که‌ی عایشه‌ که‌ ته‌لی: «السُّنَّةُ عَلَى الْمُعْتَكِفِ أَنْ لَا
يَعُودَ مَرِيضًا وَلَا يَشْهَدَ جَنَازَةً وَلَا يَمَسُّ امْرَأَةً وَلَا يُبَاشِرَهَا وَلَا يُخْرِجُ لِحَاجَةٍ إِلَّا
لِمَا لَا بُدَّ مِنْهُ وَلَا اغْتِكَافٍ إِلَّا بِصَوْمٍ وَلَا اغْتِكَافٍ إِلَّا فِي مَسْجِدٍ جَامِعٍ». به
مه‌رفوعی، سه‌حیح نیه، ته‌نه‌ها مه‌وقوفه له‌سه‌ر خو‌ی. وله هاوه‌لانی تره‌وه
پیچه‌وانه‌که‌ی هاتوه. پاشان له ته‌سه‌ره‌که ته‌لی: دروسته له مزگه‌وتیک
جومعه‌ی تیدا بکریت، ثایا ته‌وان وا ده‌لین؟

هه‌روه‌ها سه‌دیسی: «لا اعتكاف إلا بصيام» سه‌حیح نیه.

به‌لام به‌هوی ته‌و ئاساره زۆره‌ی له سه‌له‌فه‌وه هاتوه^(۲) رۆژگرتن باشتره.

فه‌رمووده‌ی دو سه‌د وسی^(۲۰۳)

عَنْ عَائِشَةَ رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: «أَنَّ رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ كَانَ يَعْتَكِفُ فِي
الْعَشْرِ الْأَوَّخِرِ مِنْ رَمَضَانَ، حَتَّى تَوَفَّاهُ اللَّهُ عَزَّ وَجَلَّ. ثُمَّ اغْتَكَفَ أَزْوَاجُهُ
بَعْدَهُ».

وَفِي لَفْظٍ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ يَعْتَكِفُ فِي كُلِّ رَمَضَانَ.
فَإِذَا صَلَّى الْغَدَاةَ جَاءَ مَكَانَهُ الَّذِي اغْتَكَفَ فِيهِ».

(۲) بروانه: المصنف لعبدالرزاق، ئاساریکی زۆری تیدایه. وهك: ۸۰۳۳، ۸۰۳۴،

۸۰۳۵، ۸۰۳۶، ۸۰۳۷، ۸۰۳۸، ۸۰۳۹، ۸۰۴۱، ۸۰۵۴، ۹۶۱۹، ۹۶۲۰،

۹۶۲۱، ۹۶۲۲، ۹۶۲۳، ۹۶۲۴، ۹۶۲۵، ۹۶۲۶، ۹۶۲۷، ۹۶۲۸، ۹۶۲۹، ۹۶۳۰.

واته: «په پیامبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ له دهی کۆتایی ږه مه زاندا ئیعتکافی ده کرد هه تا وه فاتی کرد، پاشان خیزانه کانیشی له دواى ئه و ئیعتکافیان ده کرد».

له له فزیکی تردا: «په پیامبهری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ له هه مو ږه مه زانیکدا ئیعتکافی ده کرد، که نوژی به یانی بکردایه ئه چوه ئه و شوینه ی ئیعتکافی تیدا ده کرد».

ئه مه شی ده کرد به ئومیدی بهرکه وتنی شهوی قه در، دواى ئه وه ی بوی ده رکه وت له و ده شه وه دایه

ئه و سودانه ی له م فه رموده وه رون ده بیته وه:

۱. دروستی ئیعتکافکردن، له و سونه تانه ی په پیامبهری خوایه صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ که سور بوه له سه ری.

هه روه ها به لگه ش له قورئاندا: ﴿وَإِذْ جَعَلْنَا الْبَيْتَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنَا وَاتَّخِذُوا مِن مَّقَامِ إِبْرَاهِيمَ مُصَلًّى وَعَهِدْنَا إِلَىٰ إِبْرَاهِيمَ وَإِسْمَاعِيلَ أَن طَهِّرَا بَيْتِيَ لِلطَّائِفِينَ وَالْعَاكِفِينَ وَالرُّكَّعِ السُّجُودِ﴾ [البقرة: ۱۲۵]. واته: «وه حیمان نارد بو ئیبراهیم وئیسماعیلی کوری: که ماله که م پاک بکه نه وه له هه مو پیسیه که بو ئه وانه ی په رسته شی تیدا ده که ن به ته و افکردن و ئیعتکافکردن و نوژی کردن»

۲. سود و به روبومه که ی: بریتیه له پچراندنی په یوه ندی ه کانی له گه ل دونه ی و سه رقالیه کانی ، و ته نها بکه ویت له گه ل خوادا و چیژ له پارانه وه لی بی نی ت، و کۆبونی ده رون و ختوره و فکری خۆی له سه ر خوا و عیباده تکردنی.

٣. تيعتكافي په يامبه ر صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ - له دواييدا - له سه ر ده شهوى كوتايى رهمه زان چه سپا، چونكه نوميد ده كريت شهوى قه درى تيدا بى. به لام له بوخاريدا هاتوه، ته بو هورهيره ته فه رموى: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ يَعْتَكِفُ فِي كُلِّ رَمَضَانَ عَشْرَةَ أَيَّامٍ، فَلَمَّا كَانَ الْعَامُ الَّذِي قُبِضَ فِيهِ اغْتَكَفَ عَشْرِينَ يَوْمًا».

زاهيرى هديسه كه نهويه: بيست روتى رهمه زان تيعتكافي كروه، نه مهش ده گونجى له گه له شهوى جبريل دوجار قورثانى عه رز كروه نه و ساله، يان هو كاره كى - والله اعلم - نه وه بوه سالى پيشو له سه فه ر بوه وتيعتكافي نه كروه، بويه له رهمه زان قه زاي كروه وه^(٣) وه ك تويه كورى كه عب ته لى^(٤): «كان يعتكف في العشر الأواخر من رمضان فسافر سنة فلم يعتكف، فلما كان العام المقبل اعتكف عشرين يوماً».

هه روه ها نه نه س ته لى^(٥): «كان النبي صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ يعتكف في العشر الأواخر من رمضان، فسافر عامًا، فلم يعتكف، فاعتكف في العام المقبل عشرين ليلة».

(٣) پروانه: فتح الباري حديث: ٤٩٩٨.

(٤) مسند أحمد (١٤١/٥)، وسنن أبي داود (٣٣١/٢)، وسنن ابن ماجه (٥٦٢/١)، والسنن الكبرى للنسائي (٢٥٩/٢، ٢٧٠)، وصحيح ابن خزيمة (٣٤٦/٣)، وصحيح ابن حبان (٢٦٨/٥)، والمستدرک للحاكم (٤٣٩/١)، والسنن الكبرى للبيهقي (٣١٤/٤).

(٥) سنن الترمذي (١٦٦/٣)، وصحيح ابن خزيمة (٣٤٦/٣)، وصحيح ابن حبان (٢٦٨/٥). وقد قال الشيخ المعلمي معللاً عدم إخراج مسلم لهذا الحديث في «صحيحه»

۴. ثبوت تکلیف سوننه تیکی به رده و امه و نه سخ نه بوته وه.

۵. کاتی روشتنه ناو شوینی ثبوت کافه وه دوای نویژی به یانیه. نه مهش رای تهوزاعی و سهوری و لهیس و لهم سه رده مهش آل به سسام و تبین باز و نه لبانیه.

به لام جمهور زانایان «حنه فی و مالکی و شافعی و حنه لی» یه کان ده لین: پیش خورثا و ابون له شهوی بیست و یه ک ده رواته شوینی مانه وه که ی. و نه م بوچونهش ثبوتیاتی زیاتری تیدایه.

سه بارهت به حه دیسه که ی عایشه مه به ست نه و دیه نه و کاته چوه ته ناو چادره که یه وه و دهستی به عیبادهت کرده، نه ک نه و کاته نیه تی هینا بیته.

سه بارهت به کاتی کوتایی هاتن: له گه ل خورثا و ابونی کوتا روژی ره مه زان دیته ده ره وه، نه مهش به وه ده بیت: رون ببیته وه که سبه ی جه ژنه.

نه گه ریش حه زی کرد بمینیتته وه تا نویژی جه ژن و پاشان بگه ریته وه، نه وه هیچی تیدا نیه و هه ندیک له سه له ف و ایان کرده.

وقال النووي في «المجموع» (۳۲۳/۶): «قَالَ الشَّافِعِيُّ وَالْأَصْحَابُ: وَمَنْ أَرَادَ الْاِقْتِدَاءَ بِالنَّبِيِّ ﷺ فِي الْاِعْتِكَافِ فِي الْعَشْرِ الْاَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ فَيَنْبَغِي أَنْ يَدْخُلَ الْمَسْجِدَ قَبْلَ غُرُوبِ الشَّمْسِ لَيْلَةَ الْحَادِي وَالْعَشْرِينَ مِنْهُ، لِكَيْ لَا يَمُوتَهُ شَيْءٌ مِنْهُ، وَيَخْرُجُ بَعْدَ غُرُوبِ الشَّمْسِ لَيْلَةَ الْعِيدِ، سِوَاءَ تَمَّ الشَّهْرُ أَوْ

الذي هو من طريق أبي رافع: «لم يخرجهم مسلم رحمه الله في الصحيح، وذلك يدل على توقف له فيه لأنه ليس هناك طريق أخرى صحيحة يوردها ويجعل هذه متابعة لها، والحديث في حكم وسنة، وقد أنصف بذلك».

نَقَصَ، وَالْأَفْضَلُ أَنْ يَمْكُثَ لَيْلَةَ الْعِيدِ فِي الْمَسْجِدِ حَتَّى يُصَلِّيَ فِيهِ صَلَاةَ الْعِيدِ، أَوْ يَخْرُجَ مِنْهُ إِلَى الْمُصَلَّى لِصَلَاةِ الْعِيدِ إِنْ صَلَّوْهَا فِي الْمُصَلَّى» اهـ .

۶- هیچی تیدا نیه کهسه که شوینیک له مزگه و ته که تهرخان بکات بو تیدا ته نیا که وتن، ته گهر شوین له نویتز خوینان ته سک نه کات.

له بهر نهو فهرموده یه ی بوخاری (۲۰۳۳) وموسلیم (۱۱۷۳) ده یگیره نه وه له عایشه وه که په یامبه ری خوا صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ بیویستایه ئیعتکاف بکات فهرمانی ده کرد خیمه یه کی بو هه لبدریت له مزگه و تدا، ته وانیش بو یان هه لده دا. بوخاریش بابیک له کتیبه سه حیحه کهیدا ناو دهنیت به ناوی: «باب الأُخْبِيَةِ فِي الْمَسْجِدِ».

۷. له واتای ئیعتکاف وه، وله مه بهسته که یشیه وه نه وه وهرده گرین که نه بیت کهسه که، دوربکه ویتته وه له:

- جوتبون وپیشه کیه کانی. به لگهش له سهر ته مه خوای پهروه ردگار نه فهرموی: ﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ [البقرة: ۱۸۷]. واته: «وجوت مه بن له گه لا خیزانه کانتاندا وپیشه کیه کانیشی مه کهن له کاتیکدا له مزگه و ته کاندا ئیعتکافتان کردوه». ته گهریش ته مه ی کرد پوچ ده بیتته وه.

- ده رچون له شوینی مانه وه ی مه گهر بو پیویستی. ته گهرنا پوچ ده بیتته وه.

- ودور که وتنه وه له کاره کانی دنیا، وه ک کرپن وفرۆشتن، وسه نعه تکاری

وهاوشیوه کانی.

- وکەم تێکەلاوی خەلک بکات مەگەر بۆ زیکر و قورشان خویندن، چونکە ئەمانە دژی ئیعتیکافە.

۸. لە مەرجی ئیعتیکاف ئەوەیە: ئەبێت لە مزگەوتیک بێت جەماعەتی تێدا بکریت. لەبەر فەرماشتی خۆی پەروردگار: ﴿وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ﴾ [البقرة: ۱۸۷]. بۆ ئەوەی ئیعتیکافەکەمی سەر نەکیشت بۆ وازھێنان لە جەماعەتەکانی، یان زۆر دەرچون بۆ جەماعەت.

۹. لەم حەدیسە دەفەرموی: «پەيامبەر صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ دەی شەو ئیعتکافی کردو»، ئایا دە شەو کەمتر ئەبێت؟ یان بلێن: کەمترین ماوە کامەییە کە بتوانی ئیعتکافی تێدا بکریت؟ سەرەتا ئێبن حەجەر ئەلی: کۆکن لەسەر ئەوەی لای زۆرەکەمی سنوردار نیە^(۶)، بەلام خیاڵیان هەییە لەلای کەمەکەمی. ت.و.

- هەندیک ئەلێن: دە رۆژ کەمتر نابێت، بەلگەشیان سوننەتە فیعلیەکانی پەيامبەرەو. وەلامی ئەمەش فەرمودەمی نەزرەکەمی عومەرە.

- لای کەمەکەمی شەویکە. بە بەلگەمی فەرمودەمی نەزرەکەمی عومەر.

- لای کەمەمی رۆژیکە.

- لای کەمەکەمی شەو و رۆژیکە.

- لای کەمەکەمی بە مانەو بەدی دیت بەبی دیاریکردن، ئەمەش رای

زۆرەبیانە، یانی دەتوانی: نیوان مەغریب و عیشتا ئیعتکاف بکەیت.

فهرموده‌ی دو سهد و چوار « ۲۰۴ »

عن عائشه رَضِيَ اللهُ عَنْهَا: «أَنَّهَا كَانَتْ تُرَجِّلُ النَّبِيَّ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ وَهِيَ حَائِضٌ، وَهُوَ مُعْتَكِفٌ فِي الْمَسْجِدِ، وَهِيَ فِي حُجْرَتِهَا، يُنَاوِلُهَا رَأْسَهُ».

واته: «قتزی په یامبه رم صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ شانه ده کرد له سوړی مانگانه شدا بوه، په یامبه ریش له ئیعتیکاف بوه له مزگه وتدا، وئهمیش له ژوره که ی خوی بوه، په یامبه ر سه ری ده هی نایه ژوره وه بولای».

وفي رواية: «وَكَانَ لَا يَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلَّا لِحَاجَةِ الْإِنْسَانِ».

له رپوایه تیکی تردا: «ونه ده گه رایه وه ماله وه مه گهر بؤ پپووستی (دهست به ئاو گه یانندن)».

وفي رواية: أَنْ عَائِشَةَ قَالَتْ: «إِنِّي كُنْتُ لَا أَدْخُلُ الْبَيْتَ إِلَّا لِلْحَاجَةِ وَالْمَرِيضُ فِيهِ، فَمَا أَسْأَلُ عَنْهُ إِلَّا وَأَنَا مَارَةٌ».

له رپوایه تیکی تریشدا: عائشه ئه لی: «من نه ده چومه وه بؤ مال مه گهر بؤ پپووستی (دهست به ئاو گه یانندن)»، جاری وابو له ریگا نه خوشی کم ده بینی، هه ر به دم ریگا وه هه والیم ده پرسی».

سوده کان:

۱. ئیعتیکاف کردن ریگر نیه له قتر شانه کردن و خوشوردن و جوړه کانی تری خوږاکردنه وه. قال الحافظ: «(وَفِي الْحَدِيثِ جَوَازُ التَّنْظِفِ وَالتَّطْيِيبِ وَالعَسَلِ وَالحَلَقِ وَالتَّرْتِيبِ إِحْقَاقًا بِالتَّرَجُّلِ، وَالجُمُهورُ عَلَى أَنَّهُ لَا يُكْرَهُ فِيهِ إِلَّا مَا يُكْرَهُ فِي الْمَسْجِدِ، وَعَنْ مَالِكٍ تُكْرَهُ فِيهِ الصَّنَائِعُ وَالحِرَفُ حَتَّى طَلَبَ العِلْمِ)». الفتوح، حدیث: (۱۹۲۴).

۲. ئافرهت له سوړی مانگانه هیچی تیدا نیه دهست به شته کانه وه بدا.

۳. ثبعتی کافر کردن بهس له مزگه وتیك دروسته، جه ماعه تی تیدا بکری.

قال الحافظ: «وَفِي إِخْرَاجِهِ رَأْسُهُ دَلَالَةٌ عَلَى اشْتِرَاطِ الْمَسْجِدِ لِلْإِعْتِكَافِ، وَعَلَى أَنَّ مَنْ أَخْرَجَ بَعْضَ بَدَنِهِ مِنْ مَكَانٍ حَلَفَ أَنْ لَا يَخْرُجَ مِنْهُ لَمْ يَحْنُثْ حَتَّى يُخْرَجَ رِجْلَيْهِ وَيَعْتَمِدَ عَلَيْهِمَا». الفتح، حديث: (۱۹۲۴).

وقال القرطبي (۳۳۳/۲): «أجمع العلماء على أن الاعتكاف لا يكون إلا في المسجد، لقول الله تعالى: «وَلَا تُبَاشِرُوهُنَّ وَأَنْتُمْ عَاكِفُونَ فِي الْمَسَاجِدِ»».

۴. كهسه كه ناييت دهرچيت له مزگهوت مه گهر بو پيويستي، وهك خواردن و خواردنه وه ودهست به تاو گهيانندن.

۵. به شيك له له لاشه دهر كردن له مزگهوت، به دهرچون له مزگهوت هه ژمار ناكريت.

۶. تافره تيك له سوړي مانگانه بيت، ناييت له مزگهوت مينيته وه.

۷. نه گهر چوه دهره وه بو پيويستيهك، دهبيت خيرا بگهريته وه، وناييت سه رقالي كاريكي تري به دهر له و كاره بيت كه بو حه لال بو به هويه وه برواته دهره وه.

۸. دهستان له تافره له كاتي ثبعتكافدا به بي شه هوهت زياني نيه.

فه رموده ي دو سه د وپينج

عن عُمَرَ بْنِ الْخَطَّابِ رضي الله عنه قَالَ: «قُلْتُ: يَا رَسُولَ اللَّهِ إِنِّي كُنْتُ نَذَرْتُ فِي الْجَاهِلِيَّةِ أَنْ أَعْتَكِفَ لَيْلَةً - وَفِي رِوَايَةٍ يَوْمًا - فِي الْمَسْجِدِ الْحَرَامِ؟ قَالَ: «فَأَوْفِ بِنَذْرِكَ»». ولم يذكر بعض الرواة يومًا ولا ليلةً.

له عومهری کورپی خهتابه وه دهلیت: «وتم تهی په یامبهری خوا من له سهردهمی نه فامیدا نه زرم کرد شهویک -وله ههنديک روایه تدا: رپوژیک- ئیعتیکاف بکه م له مزگهوتی حهرام؟ فه رموی: نه زره که ت جیبه جی بکه.» وهه نديک له رپوایه ته کان باسی شه و رپوژ ناکهن.

سوده کان:

۱. واجبه نه زره جیبه جی بکریت، ته گهر له کاتی بیبا وهریشدا کرا بی.
۲. ته گهر بو ئیعتیکافه که ی مزگهوتی حرامی دیاری کرد، فه زره ته بی ت لهوی بیکات، وله مزگهوتیکی تر ناییت، به لام ته گهر مزگهوتیکی تری لهو که متری دیاری کرد، وله مزگهوتی حهرام بیگریت له سهری ده که ویت، وهه مو مزگهوتیکی فه زلدار خوار خویت له سهر ده خات.
۳. ئیعتیکاف به نه زر کردن واجب ده بی ت.
۴. له فه رموده که «شه و» هاتوه و «رپوژ» یش هاتوه، وبی دیاری کرد نیش هاتوه، جا ته وهی رپوایه تی شه وه که وهر بگریت ته و ئیعتیکاف دروسته به بی رپوژو گرتن. و ته وهشی بلیت: شه و، یان رپوژ، شه و و رپوژ ده گریته وه، ته و به مه رجی ده گریت بو ئیعتیکاف به رپوژو بی ت. ته مانه س وته ی زانایانن وئیحتیات وایه به رپوژو بیت له گه لیدا.

فه رموده ی دو سه د وشه ش

عن صفیه بنت حیی رَضِيَ اللهُ عَنْهَا قَالَتْ: «كَانَ رَسُولُ اللَّهِ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ مُعْتَكِفًا فِي الْمَسْجِدِ، فَأَتَيْتُهُ أُرْوَرَهُ لَيْلًا، فَحَدَّثْتُهُ. ثُمَّ قُمْتُ لِأَنْقَلِبَ فَقَامَ مَعِي

لِيُقَلِّبَنِي - وَكَانَ مَسْكُنُهَا فِي بَيْتِ أُسَامَةَ بْنِ زَيْدٍ - . فَمَرَّ رَجُلَانِ مِنَ الْأَنْصَارِ، فَلَمَّا رَأَى رَسُولَ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ أَسْرَعَا فِي الْمَشْيِ . فَقَالَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ: «عَلَى رِسْلِكُمَا، إِنَّهَا صَفِيَّةُ بِنْتُ حُيَيٍّ» . فَقَالَا: سُبْحَانَ اللَّهِ يَا رَسُولَ اللَّهِ . فَقَالَ: «إِنَّ الشَّيْطَانَ يَجْرِي مِنْ ابْنِ آدَمَ مَجْرَى الدَّمِّ وَإِنِّي خِفْتُ أَنْ يُقَذَّفَ فِي قُلُوبِكُمَا شَرًّا (أَوْ قَالَ: شَيْئًا)» .

وفي رواية: «أَنَّهَا جَاءَتْ تَزُورُهُ فِي اعْتِكَافِهِ فِي الْمَسْجِدِ، فِي الْعَشْرِ الْأَوَاخِرِ مِنْ رَمَضَانَ، فَتَحَدَّثَتْ عِنْدَهُ سَاعَةً ثُمَّ قَامَتْ تَتَقَلَّبُ، فَقَامَ النَّبِيُّ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ مَعَهَا يَقْلِبُهَا، حَتَّى إِذَا بَلَغَتْ بَابَ الْمَسْجِدِ عِنْدَ بَابِ أُمِّ سَلَمَةَ» ثُمَّ ذَكَرَهُ بِمَعْنَاهُ .

واته: «په پیامبری خوا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ له مزگهوت له ثبعيتيكاف، منيش شهو هاتمه خزمه تي سهردانيم كرد، هه ندى قسم له گه لا كرد، پاشان هه ستام بگه ريمه وه، شهو يش له گه لمدا هه ستا تا رهدم بكات جا شهو كاته ماله كه له ماله كه ي ثوسامه ي كور ي زه يدي ثيست بو -، لهو كاته دا دو پياو له شهسار تپهر بون، كه په يامبهري خويان بيني صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ پييان دابه يه كدا وخيرا رويشتن، شهو يش پييانى فهرمو: «له سهر خوتان! شهمه سه فيه ي كچي حويه يه، وتيان: سبحان الله شه ي په يامبهري خوا! په يامبهري ﷺ فهرموى: شه يتان له لاشه ي ثاده ميزادا وهك خوين ديت وده پروات، ترسام خراپه يه ك يان شت يك بخاته دلثانه وه» .

له راويه تيكي تر دا: «هاتوه سهري لي داوه له كاتي ثبعيتيكافدا له مزگه وتدا، له ده شهوى كوتايي رهمه زان، ساتيك قسه ي له گه لا كردوه، پاشان

ههستاوه بگه پیتتهوه، په یامبه ریش ﷺ ههستاوه له گه لیدا بو ته وهی رهدی بکات، که گه یشتونه ته دهرگای مزگه وته که لای دهرگاکه ی دایکی سه له مه « پاشان واتای حه دیسی پیشو ده گپیتتهوه.

سوده کان:

۱. شه رعیه تی ئیعتیکافکردن، به تاییه ت له ده شهوی کو تایی رهمه زان.
 ۲. قه سه کردنیکی که م دژی ئیعتیکافکردن نیه، به تاییه تی نه گهر بو بهرزه وه ندیه ک بیته، وه ک دلدانه وهی خیزان.
 ۳. ره وشت جوانی ونه رمی په یامبه ری خوی صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ تی دایه، که دلای داوه ته وه وههستاوه رهدی کردوه بو مالله وه. جا ئه بیته موسلمانان خویان برازیننه وه به م ئاکاره جوانه نه به ویانه.
 ۴. ته وهی تی دایه که ده بیته مروقه هه ر تو مه تیکی درا پال، له خوی دوری بخاته وه وپیره وه نیته وه، بو ته وهی خه لک گومانی خراپی بو نه به ن له کاتی کدا ته ویش لی به ری بیته، واته: ده بیته خویاریزی بکریته له و شتانه ی ته بیته مایه ی تو مه ت.
 ۵. شه ی تان توانا وه یزیکی زوری هه یه له فریودان وله خشته بردنی ئاده میزاد، وه کو خوین له لاشه یاندا دیت وده پروات.
- ئین ده قیقی عید ئه لای: ته مه زیاتر جه خت له سه ر کراوتره دهرهق به زانایان وئه وانهی چاویان لیده کریته.

۶. دلسۆزی په یامبهری خوای صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آلِهِ وَسَلَّمَ تېدايه له ئاست
ئومه ته که ی.

ده زانیټ ئەم دوپیاوه -زاهیری- هیچ له دلیان دروست نه بوه، به لام که
ده زانیټ شهیتان زۆر فیلبازه، ترسا وهسوه سهیان به شتیک بۆ دروست بکات
بیټه مایه ی تیاچونیان.

۷. هه ندیک له زانیان ئەلین: له مه وه رون ده بیټه وه که ده بیټ دادوهر
چۆنیټی حوکمدانه که ی رون بکاته وه بۆ تۆمه تبار که چۆن ئەو حوکمه ی به سه ر
دراوه، ئە گهر لای شاراوه بو، له بهر دورخستنه وه ی تۆمه ت له خۆی.

۸. دروسته که سه که ته نیا بکه ویټ له گه ل خیزانیدا وقسه ی له گه لدا
بکات، به مه رجیک نه بیټه مایه ی جولاندنی شه هوه تی که دژی ئیعتیکافه .

۹. ئین ده قیقی عید ئەلی: فه رموده که به لگه یه له سه ر هیرش ی وهسوه سه
وختوره ی شهیتان بۆ سه ر نه فس، جا هه ر کامیان له و جوړه بو نه توانرا ره د
بکریته وه ئەوا لیی ناگیریت به به لگه ی: ﴿لَا يُكَلِّفُ اللَّهُ نَفْسًا إِلَّا وُسْعَهَا﴾
[البقرة: ۲۸۶].

سه نعان ی ده لی: «وهسوه سه ی شهیتان ده دا له ده رگای دل، ئە گهر مروث
له گه لدا رویشت، ئەوا سه ری له گومانه وه ده رده کات، وئه گهر وهسوه سه که ی
بر ی به زیکر وپه ناگرتن به خوای گه وره ئەوا ده روا ت».

والحمد لله رب العالمين